

MEĐUNARODNA SURADNJA KARTOGRAFA

KRAJZIGER IVAN — Zagreb

U zadnjih desetak godina učinjen je izvanredan napredak u kartografiji, posebno u primjeni raznih tehničkih noviteta. Zajednička težnja svih kartografa je izdati što bolju, ljepšu i što jeftiniju kartu. Da se to postigne potrebno je neprestano novo stjecanje vlastitih iskustva i poznavanje tuđih, a to se najbolje može postići međusobnom razmjenom stečenih iskustava. U tom cilju okupljaju se kartografi u kartografska udruženja. U raznim zemljama ta su grupiranja izvršena na razne načine. Radi razmjene iskustava ove organizacije izdaju časopise, stalne ili povremene, te organiziraju skupove, na kojima se iznose referati po pojedinim temama i vodi živa diskusija.

Već niz godina osjećala se težnja da se osnuje jedna međunarodna kartografska organizacija, kojoj bi pristupila pojedina zemaljska kartografska društva. Cilj ove organizacije bio bi izmjena iskustava na širokom planu, bez obzira na političke i konkurentske granice.

Oko 1960. postojale su ove kartografske organizacije:

- Njemačko kartografsko društvo, koje je osnovano 1950. g.
- Kartografsko društvo u Švedskoj, koje je u zajednici sa Generalstabens Lithografische Anstalt (Vojnogeografski institut).
- U Francuskoj: Kartografska sekcija od »Comité National de Géographie« i »Comité Français de Techniques Cartographiques«.
- U Belgiji: Société Belge de Cartographie.
- U Nizozemskoj: Sekcija od »Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap«.
- Collège d'Europe u Brugeu (Belgija).
- The American Congress on Surveying and Mapping.
- The Panamerican Institute of Geography and History.
- ICAO (International Civil Aviation Organization)
- Kartografski ured kod Udruženih Naroda.
- Kod FIG-a (Fédération Internationale des Géomètres) postoji Komisija za kartografiju.
- Kod Internacionalne Geografske Unije (Union Géographique Internationale — UGI) kartografsko orijentirane sekcije.

U nekim zemljama, pretežno na istoku, postojale su jake centralne kartografske institucije, te nije bilo potrebe za udruživanjem. Svoja iskustva iznosili

su pojedinci pretežno u geodetskim časopisima. Kartografi nalazili su se zajedno sa geodetima u istoj organizaciji.

Promatrajući kartografsku djelatnost u pojedinim zemljama vidi se da je u nekim zemljama (pretežno na zapadu) kartografija njegovana u okviru geografije, dok je u drugima (pretežno na istoku) njegovana u okviru geodezije.

Godine 1956. održana je u Stockholmu privatna kartografska konferencija vodećih zapadnoevropskih i američkih kartografa, koja je poznata pod imenom Esselte — konferencija. Cilj je ovog sastanka bio unapređenje kartografije, naročito njenog tehničkog dijela. Na tom sastanku bilo je govora i o potrebi osnivanja jednog kartografskog društva na međunarodnoj bazi. Izabran je i odbor, koji je dobio zadatak da izvidi mogućnosti za osnivanje ovakvog društva i da donese daljne inicijative u tom smjeru. Glavni cilj ovog društva bila bi razmjena iskustava.

Izabrani odbor sastao se i vijećao 5. i 6. juna 1957. u Švicarskoj (Bern i Lozana).

U Chicagu je 1958. sazvaio izdavač McNally drugu privatnu kartografsku konferenciju, na koju je pozvao vrhunske evropske kartografe. Cilj ovog sastanka bio je kao i konferencije u Stockholmu: Unapređenje kartografije uvođenjem novih postupaka pri izradi karata. I na ovom sastanku bilo je govora o osnivanju jednog internacionalnog kartografskog društva.

Njemačko kartografsko društvo, u dogovoru sa odborom izabranim u Stockholmu sazvalo je 14. II 1958. sastanak u Mainzu radi diskusije i dogovora o osnivanju jedne internacionalne kartografske organizacije. Sastanku je prisustvovalo 27 delegata iz Belgije, S. R. Njemačke, Finske, Francuske, Vel. Britanije, Nizozemske, Austrije, Švedske, Švicarske i USA. Nakon jednodnevnog zasjedanja donešeni su slijedeći zaključci (u izvodu):

- 1) Svi delegati podržavaju dalju međunarodnu suradnju.
- 2) Delegati smatraju da u ovom trenutku nije potrebno težiti osnivanju potpuno samostalne internacionalne organizacije.
- 3) Delegati smatraju da bi zadovoljavajuće rješenje bilo učlanjivanje u neku od postojećih internacionalnih organizacija pod uslovom da je osiguran potpuno samostalan rad.
- 4) U pododbor koji treba usklađivati razna pitanja izabrani su Prof. Dr. E. Imhof kao predsjednik, Dr. E. Gigas kao tajnik i Dr. C. Mannerfelt. U zadatak ovog pododbora stavljeno je:
  - a) voditi pregovore sa IGU (International Geographical Union)
  - b) pripremiti sastanak delegata u junu 1959. godine.
- 5) Pojedini delegati da porade na tome, da svaka zainteresirana zemlja izabere i pošalje opunomoćenog delegata na sastanak u 1959. god. gdje treba zaključiti: Da li pristupiti u IGU ili ne.

Pododbor određen pod tačkom 4 organizirao je naredni sastanak 9. i 10. juna 1959. u Bernu (Švicarska). Ovom sastanku prisustvovalo je 30 gelegata iz 13 zemalja: Belgije, S. R. Njemačke, Finske, Francuske, Vel. Britanije, Italije, Nizozemske, Norveške, Austrije, Švedske, Švicarske, Španjolske i USA. Portugal je pismeno zakazao suradnju. Nakon razmatranja svih mogućnosti gotovo jednoglasno je zaključeno da se osnuje zasebno društvo, koje

priključiti Internacionalnoj geografskoj uniji (IGU). Tajnik ove Unije koji je prisustvovao sastanku, dao je obećanje da će Unija na slijedećem zasjedanju izmijeniti svoj statut, čime bi se omogućilo stvaranje permanentnih institucija u okviru Unije. Ova mogućnost nije naime bila predviđena statutom. Sam ovaj zaključak uveo je u život »Internacionalno kartografsko društvo«. Na ovom sastanku izabran je odmah i upravni odbor novostvorenog društva. Prvim predsjednikom postao je profesor Imhof, a tajnikom Dr. E. Gigas.

Na 19. Internacionalnom kongresu Geografske Unije u Stockholmu (5. — 13. VIII 1930.) vodili su se razgovori o prijemu Internacionalnog kartografskog društva u IGU. Od strane Unije određena je »Specijalna komisija za kartografiju« sa zadatkom da vodi pregovore s predstavnicima Internacionalnog kartografskog društva (IKD) radi uključenja u Uniju, kao i da pripremi potrebnu izmjenu odgovarajućih članova statuta radi što veće samostalnosti IKD-a.

Prema ranijem zaključku održana je Prva generalna skupština Internacionalnog kartografskog društva u Parizu od 29. 5. do 3. 6. 1961. godine. Ovo je zapravo bila osnivačka skupština ovog društva, sazvana od izvršnog pododbora u ime 13 država osnivača: Sav. Rep. Njemačka, Austrija, Belgija, Španjolska, USA, Finska, Francuska, Italija, Norveška, Nizozemska, Vel. Britanija, Švedska i Švicarska. Na ovoj skupštini izrađen je i primljen statut IKD-a. Pozitivno su riješene i molbe za učlanjenje koje su podnijele slijedeće države: Brazilija, Kanada, Irska, Izrael, Indija, Luksemburg, Malaja, Maroko, Iran, Grčka, Japan, Portugal i Peru. Tako je već na prvoj skupštini bilo učlanjeno 26 država u ovu organizaciju. Na skupštini je sa žaljenjem utvrđeno da organizaciji do sada nije pristupila ni jedna zemlja Istočne Evrope, kao i što ove zemlje nisu poslale na skupštinu svoje promatrače. Na skupštini je svaki delegat dao i kratak pregled kartografske djelatnosti u svojoj zemlji.

Na ovom sastanku utvrđene su smjernice za budući rad društva. Zaključeno je da se u septembru 1962. na poziv Njemačkog kartografskog društva, u Frankfurtu na Majni održi naučno-tehnička konferencija sa glavnim temama: Održavanje karata i generaliziranje pri izradi karata.

Odlučeno je da se u vremenu od 21. — 28. 7. 1964. održi u Londonu Druga generalna skupština IKD-a gdje će jednovremeno zasjedati IGU (Internacionalna geografska unija). Također je odlučeno da se formira oko 12 specijalnih komisija, koje će obrađivati pojedina kartografska područja (Povijest kartografije, tematska kartografija, praktična kartografija, kartografska tehnika, pitanja izobrazbe, bibliografija, interpretacija snimaka iz zraka itd.).

Prema ranijem zaključku održana je u Frankfurtu na Majni, u vremenu od 10. — 15. 9. 1962., Prva tehnička konferencija, u prostorijama Instituta za primjenjenu geodeziju (Institut für Angewandte Geodäsie). Održano je ukupno 27 referata na teme:

- a) Održavanje karata
- b) Kartografska generalizacija i
- c) Automacija u kartografiji.

Referati su bili relativno kratki, ali je zato bila omogućena široka diskusija. Delegati su zastupali i službenu i privatnu kartografsku djelatnost pojedinih zemalja, pa je došlo do veoma korisne izmjene iskustava.

Na kraju konferencije održana je zajednička sjednica. Britanski delegat predložio je da se Druga tehnička konferencija održi u Edinburgu (Vel. Brita-

nija) povodom Kongresa Geografske Unije, koji se ima održati jula 1964. u Londonu. Ovaj je prijedlog usvojen.

U međuvremenu reguliran je status Internacionalnog Kartografskog društva u okviru Internacionalne geografske unije. Pored toga osnovana je u Uniji IX sekcija pod nazivom »Kartografija«. Osim ovoga u Uniji postoji 17 komisija od kojih neke imaju tijesne veze sa kartografijom, kao Komisija broj 1 »Stare mape«, Komisija broj 5 »Klasifikacija knjiga i mapa«, Komisija broj 8 »Nacionalni atlas«, Komisija broj 14 »Karta svjetske populacije« i Komisija broj 17 »Specijalna komisija za kartografiju«, koja je predlagala usklađivanje statuta Unije sa potrebama IKD-a i uopće radila na prijemu ovog društva u Uniju.

Prema ranijim odlukama održan je u Londonu od 21. — 28. srpnja 1964. Internacionalni geografski kongres. U okviru ovog kongresa održana je i 11. Generalna skupština Internacionalne Geografske Unije i Druga generalna skupština Internacionalnog kartografskog društva. Na kongres se nadovezao Tehnički simpozium IKD-a, koji se održavao u Edinburgu od 31. srpnja do 4. kolovoza zaključno. Simpozijumu je prisustvovalo 238 delegata iz 41 zemlje. Prije kongresa u Londonu pristupile su Internacionalnom kartografskom društvu nove zemlje, među kojima SSSR, Mađarska i Poljska. Kao promatrači bili su prisutni delegati Rumunjske, Čehoslovačke, Jugoslavije i Bugarske.

Ukupno je podnijeto 100 referata iz raznih oblasti kartografije. Referati su uglavnom bili na najvišem nivou; uopće se može reći da je kvaliteta referata nadmašila sve dosadašnje internacionalne kartografske skupove. Bila je to zaista izvanredna izmjena iskustava na internacionalnoj bazi, koja nije bila sputavana nikakvim političkim faktorima ni međusobnom konkurencijom pojedinih kartografskih poduzeća.

Smatram za poželjno da i naša zemlja sudjeluje u radu ove internacionalne organizacije, tim prije što je i onako član Geografske Unije. Suradnja na tom polju korisno bi poslužila za obogaćivanje stručnim iskustvom, a osim toga doprinjela bi i međunarodnom priznanju naše kartografske djelatnosti.

LITERATURA:

- Bormann*, Organisation oder Desorganisation im Bereich der Kartographie. Kartographische Nachrichten, (K. N.) Heft 4/1958
- Kormoss*, Das Europa-Kolleg und die Kartographie. Kartographische Nachrichten, Heft 3/1956
- Bormann*, Internationale Zusammenarbeit in der Kartographie. K. N. 5/1958
- Siewke*, Internationale Zusammenarbeit in der Kartographie K. N. 5/1958
- Stollt*, Die Kartographie auf dem 19. Internationalen Geographenkongress in Stockholm. K. N. 4/1960
- Siewke*, Die Vertretung der deutschen Kartographie in internationalen Organisationen. K. N. 2/1961
- Ermel*, 1. Generalversammlung der Internationalen Kartographischen Vereinigung in Paris von 29. V. bis 3. VI. 1961 K. N. 4/1961
- Heupel*, 1. Technische Konferenz der Internationalen Kartographischen Vereinigung K. N. 6/1962.